

HELENA NYBLOM

Skönheten och odjuret

Ur *In my solitude och andra noveller* (2017)

Ursprungligen ur *Djur och människor* (1914)

Det var en gång en mäktig furste, vars slott låg högt vid havet.

Han hade mist sin hustru, men två barn hade han kvar, en gosse och en flicka.

De var födda på samma dag, och därför var de tvillingar. Gossen hette Astolf, men flickan hade fått namnet Jolanta.

Som det ofta går med tvillingsyskon, hade den ena fått kraften och styrkan, varemot den andra förblev späd och fin. Här var det Astolf, som sköt upp som en ung ek, varemot Jolanta snarare liknade en liljestängel. Men det var ju bättre så, än om det hade varit tvärtom.

Från deras första barndom älskade dessa två syskon varandra mycket högt. Den gamle fursten hade så mycket annat att tänka på, att han inte gav sig mycken tid med barnen, men Astolf var både far och mor för sin lilla syster. Om hon sov i gröngräset under en buske, då satt gossen och vaktade henne, som om han varit en trogen hund. Ville hon binda kransar, då var det Astolf som hämtade alla blommorna åt henne, och om de ibland, då de växte upp, seglade ut på

havet, då bäddade Astolf åt sin lilla syster en ljuvlig bädd av stora, mjuka kuddar, men själv satt han och styrde båten ut över vågorna. När solen höll på att dala, då brukade de hand i hand stiga upp för den långa trappan i tornet, och uppkomna på taket, stod de och såg solen sjunka och stjärnorna komma fram på himlavalvet.

Livet tycktes dem mycket skönt och rikt att leva, och de frågade aldrig efter någon eller något utom hemmet, så lyckliga var de över att äga varandra.

Men nu är det så, att allting ändrar sig och allting tar slut liksom vågorna, som höjer sig och sjunker i havet, och det kom en dag, då Astolf var aderton år. Då ville hans far, att han skulle dra till kungens gård och anmäla sig som riddare i hans tjänst.

— Nu är det tid du blir en man, sade fursten. Du känner ju knappast andra än din syster Jolanta, och du har mycket att lära dig.

De båda syskonen begrep ju mycket väl, att de inte alltid kunde få vara tillsammans, men ändå tycktes det dem som en förskräckligt tung sorg, att de skulle skiljas.

— Jag är rädd du glömmet mig, sade Jolanta, som höll båda sina armar om broderns hals. Där borta i kungens gård finns nog så många sköna damer och ädla kvinnor, som komma att uppta dina tankar, och då minns du inte längre din lilla syster.

— Du talar mycket dåraktigt, svarade Astolf och log. Nog kan det finnas sköna och ädla kvinnor i världen, men ingen som kan ersätta ens syster. Vi två är födda på samma dag, av samma mor och är uppväxta vid samma hav. Vi har samma blod i våra ådror och samma tankar i våra hjärtan. Du skall alltid vara det käraste för mig här på jorden ... Men, tillade han, snarare kan jag tro, att du kommer att glömma mig för en annan. Snart komma nog friare från alla håll för att anhålla om din hand, och får du först eget hus och hem, då får du liten tid att sända mig en tanke. — En sak ber jag dig blott om. Se noga på envar, som begär dig till hustru. Se noga efter, om han har goda ögon, — om inte! Ja, så låt honom gå.

— Har du mera att säga mig? frågade Jolanta, som beständigt¹ höll sina armar fast om broderns hals.

— Kommer du i nöd, min lilla syster, svarade han, så skicka mig bud! Fort, genast! Och vad jag än har för handen, så skall jag släppa det för att komma och hjälpa dig. Men har du ingen att skicka, så ropa på mig. Ropa mitt namn så högt du kan, och jag lovar, att jag skall höra det och ila till din hjälp.

Så gjorde han hennes armar loss från sin hals och steg till häst, men då Jolanta såg honom försvinna med sitt följe, föll hon som en bruten liljestängel ned bland blommorna i trädgården.

¹ beständigt = hela tiden

Sedan Astolf ridit bort, dröjde det inte länge, innan en friare kom till slottet. Ryktet om Jolantas stora skönhet hade gått vida, och dessutom var hon ju dotter till rikets mäktigaste man. Men hon tänkte varken på brudgum eller bröllop och ville inte höra talas om att lämna sin faders borg. Hon hade kommit överens med den gamle fursten, att om hon inte ville motta ett anbud från en friare, skulle hon lägga sina handskar kvar på bordet, när hon gick från matsalen. Då slapp hon att säga det hårda ordet »nej» och slapp att se ett sorgset ansikte.

Gång på gång red någon förnäm friare in på slottsgården, och gång på gång fann han Jolantas små guldbroderade handskar liggande kvar vid taffeln, när hon själv hade försvunnit, och då hade han blott att sadla sin häst och rida bort. Så kom en dag ett underligt följe ridande över vindbryggan. Det var stora, starka kämpar, som red vilda, svarta hästar. De ridande hade vingar av rovfåglar fästade på hjälmarna, och somliga bar ett helt hjortvisir på stormhatten². I spetsen för dem red en väldig kämpe, klädd i ett pansar, som skimrade av guld och ädelstenar. Då han blev fördd fram för fursten, böjde han sig djupt och sade, att han kom som sändebud från skogarnas furste, som önskade att få Jolanta till brud. Gåvor hade han också bragt med, och han räckte fram ett jaktspjut av elfenben och silver. Men Jolanta skrek högt. Hon skulle inte vilja

² stormhatt = en sorts hjälm

döda den minsta lilla fågel; vad skulle hon med ett jaktspjut att göra? Den främmande riddaren öppnade nu ett litet skrin, varur han framtog en kedja av guld och rubiner. Han kastade denna kedja kring halsen på Jolanta, så att den föll ned över hennes vita sidenklänning, men hon rev den hastigt bort, så att den föll till golvet.

— Man skulle tro, att jag vore översprutad med blod, utbrast hon. Alla dessa röda fläckar på min vita dräkt! Jag bär aldrig annat än pärlor.

Den främmande riddaren log, men hans ögon blixtrade.

— Måhända denna lilla bok skall behaga er mera, sade han, i det han framräckte en liten bönbok. Den var inbunden i vitt skinn, översållad med ädla stenar och full med helgonbilder, målade med mycken omsorg, vilka sken som blommor på en äng.

— O! sade Jolanta och räckte fram handen, varefter hon genast började bläddra i boken. Skogarnas furste måtte vara en mycket from och älskvärd man, eftersom han så vackert har låtit utstyra denna heliga bok, fortfor hon utan att se upp.

— Får han själv komma och föreställa sig för er? frågade sändebudet.

— Han får komma! svarade Jolanta och sträckte ut handen. Hon läste fortfarande i boken.

Blott ett par dar därefter red skogarnas furste in på borggården. Det var den stoltaste

riddare man kunde se. Han var högre växt än alla riddarna i sitt följe, smal om livet och bred över axlarna. På sitt korta, kolsvarta hår bar han en gyllene hjälm med ett par väldiga örnvingar, och om sina bruna händer hade han tjocka gyllene armringar. Hans ögon voro också svarta och gnistrade underligt vilda, men när han skrattade, visade han två rader snövita tänder med skarpa, spetsiga hörntänder. Han emottogs med mycken ståt av den gamle fursten. Man visste nog, att han rådde om de oändliga skogarna, som sträckte sig upp för bergen, men annars hade man inte mycket reda på honom. Blott ett visste man, att bara hans namn, »skogarnas furste», fyllde alla sinnen med en sorts bävande vördnad, och de, som en gång sett honom, glömde honom aldrig.

Då Jolanta vid sin faders hand fördes fram för honom, neg hon ända till golvet. Men då hon lyfte sina ögon och såg honom i ansiktet, darrade hon sakta.

— Han har inte goda ögon! viskade hon till sin far, och om kvällen, då den gamle fursten frågade henne, om hon ville ge skogarnas furste sitt ja, svarade hon det samma: Han har inte goda ögon. Men hennes far sade, att man inte hade rätt att fästa sig vid sådana småsaker. Det skulle vara en stor ära och lycka för honom att få en så mäktig och fruktad måg, och då suckade Jolanta blott, och bröllopet blev bestämt.

På bröllopsdagen gick det präktigt och vilt till på slottet. Många fat rhenskt vin blev tömda, och kämparnas ögon lyste röda. Facklor och bål brann överallt, och de främmande, som med skepp for förbi slottet, sedan solen gått ned, kunde tro, att det höll på att brinna upp, så lyste och flammade det genom mörkret. Då månen gått upp över de svarta skogarna, lät skogens furste föra fram sin häst. Ännu samma natt ville han rida med sin brud upp till sitt hem bland bergen. Trettio kämpar följde honom på väldiga, svarta hästar.

Han tog Jolanta på handen och lyfte henne, lätt som en fjäder, upp på hästen framför sig, och så bar det av över vindbryggan, upp emot skogarna.

Jolanta grät, ty hon tyckte det var som att dö att lämna sitt älskade fädernehem; men skogarnas furste sade med barsk röst:

— Sluta upp med att gråta! Nu är du min hustru, och jag vill ha en hustru, som ler milt och är glad.

Efter en stund tryckte han henne så hårt till sitt bröst, att hon skrek.

— Låt bli att klämma mig så hårt! Jag kan gå av på mitten, jämrade hon.

Då släppte han sitt hårda tag. Men det dröjde inte länge, förr än han åter tog henne så hårt om livet, att hon kved sakta.

— Akta dig! ropade hon. Mitt hjärta kan glida ned i mina strumpor!

— Du får inte pipa som en liten fågel, sade han dystert. Du skall vara foglig och tyst. Nu börja vi rida in i mitt furstendöme. Hästen hade börjat gå långsamt, ty nu steg man upp för berget och in i de väldiga skogarna. Jolanta satt sammankrupen och såg med förskräckta ögon på de skyhöga granarna, som hängde sina långa grenar rakt ned till jorden, och på tallarna, som lyfte sig upp mot den klara himlen och bredde sina kronor i månskenet. Det var dödsstilla bland alla stammar, och hon hörde blott ljudet av de trettio hästarnas hovar, som kom stampande efter dem. Ibland skrek en uggle från de tätaste snåren, ibland prasslade det i buskarna, som om något villebråd skulle röra sig, men så blev allt åter stilla. Svartare och högre blev skogen, och natten hade blivit isande kall. Hon drogs in under sin brudgums mantel och satt där och huttrade, medan tårarna sakta trillade ner för hennes kinder. Beständigt bar det uppför, och beständigt gick hästarna mera långsamt. Då hördes plötsligt skogsfurstens röst: Ser du ljuset där? Snart är vi hemma! Strax därpå stannade alla ryttarna, och Jolanta såg framför sig något, som hon först tyckte vara bergväggen. Men mitt på denna vägg var en öppning, och igenom den såg hon in i en stor hall, där en väldig eld brann. Hennes brudgum sprang ur sadeln och lyfte henne ned på marken, och i samma ögonblick höjde han handen. Det var tecken till, att alla

riddarna skulle försvinna, och strax var de som bortblåsta. Intet spår av dem var att se.

Skogarnas furste förde nu Jolanta in i hallen. Men ingen kom att möta henne och önska henne välkommen.

— Sätt dig och vila! sade han med sin hårda röst. Jag skall blott gå och ta på mig min vardagsdräkt. Strax skall jag åter vara hos dig, och därmed lämnade han henne ensam.

Jolanta såg sig omkring i hallen. Det var ett öde, hemskt rum. Den enda möbel, som fanns, var en väggfast bänk strax bredvid den öppna spisen, däri stora ekkubbar sprakade och brann med höga flammor.

Det var så högt i taket som i en kyrka, och alla väggar var täckta med grankottar. Högst uppe i taket var en öppning, genom vilken hon kunde se himlens stjärnor, som strålade genom den stilla natten. Men vad som på henne gjorde ett grymt och ohyggligt intryck var det, att längs alla väggar på salen var djurhuvuden fastspikade.

Hjortar, rådjur och harar stirrade ned på henne från alla sidor. Hon förstod, att detta måtte vara djur, som hennes brudgum och hans män hade dödat, och hon tyckte att deras ögon såg på henne i dödsångest, fastän deras öppnade gap inte frambragte ett ljud. Aldrig hade hon trott, att något kunde vara så ensamt och ohyggligt som denna sal, och hon såg sig orolig om och önskade, att hennes brudgum dock snart skulle komma åter, så att hon inte skulle känna sig så

övergiven. Men vad var det hon hörde? Hon andades inte för att kunna lyssna bättre.

Ett underligt stönande ljud nådde hennes öron, och på samma gång skakade golvet, som om någon skulle nalkas med en tung, plumsande gång. — Förfärad stirrade hon emot dörren, som nu gick upp, och där stod — inte hennes brudgum men en förfärlig, stor björn. Han stod på bakbenen, och ut ur gapet hängde hans långa, eldröda tunga. Nu kom han emot henne med öppen famn, och nu kände hon igen, vem det var, på vilddjursögonen. Det var ingen annan än skogarnas furste, sådan han verkligen såg ut, när han var hemma i sitt eget rike ... Hon rörde sig inte ur fläcken men stod som förstenad av ångest, medan björnen kom allt närmare henne.

— Du är söt! brummade han. Du är sötare än honung. Kom nu i min famn, så skall jag äta upp dig! Han öppnade labbarna för att krama henne och hon tänkte, att nu hade hennes sista stund kommit.

Men, som det ofta händer, när det gäller att försvara sitt liv, att man plötsligt hittar på råd, så gick det nu också Jolanta.

Med ens kom hon ihåg, att björnar aldrig äter något, som är dött, om de inte själva har dödat det, och i samma ögonblick slängde hon sig raklång på golvet och blev liggande utan att röra sig. Hon kände björnens våta tryne skuffa sig i sidorna, hon hörde, hur den snusade och brummade omkring henne, men hon blev

liggande som död. Då uppgav den ett högt råmande och for ut i skogen. Dörren lät den stå öppen, så att de kalla nattvindarna strök över hennes ansikte, men hon vågade inte resa sig, hon vågade inte röra ett finger. Och väl var det, ty snart kom björnen åter farande in, for som rasande omkring i salen och rullade henne fram och åter över golvet. Så störtade den ut i skogen på nytt för att komma åter efter en stund och åter börja plåga henne. Och så där höll den på hela natten. Först då solen gick upp och de första röda strålarna sken in i salen, blev den borta, och nu vågade Jolanta resa sig och krypa bort till bänken vid spisen, där nu bålet hade brunnit ner och blott en askhög fanns kvar. Hon var så utmattad och dödstrött, att hon genast föll i sömn. Hon vaknade vid det, att skogarnas furste stod böjd över henne. Nu vid dagens ljus hade han återfått sitt mänskliga utseende och föreföll som en ståtlig riddare.

— Har du sovit gott, min lilja? frågade han henne vänligt.

— Jo, det tror jag visst, att jag har! svarade hon och gnuggade ögonen.

Nu skulle han på jakt med sina män, men på kvällen skulle de alla äta i den stora salen. Han skulle skicka sina drängar att sköta om allt. Jolanta var sålunda ensam hela den långa dagen, och hon tänkte blott på att rymma. Men vart skulle hon ta vägen? Inte skulle hon kunna finna väg eller stig i vildskogen, där alla träd stod tätt

och alla träd liknade varann. Och om hon så skulle stöta på sin brudgum och hans män, då skulle alla försök att komma bort vara förgäves. Hon lade sig ned på mossan under de höga furorna och lyssnade till deras enformiga, sorgsna sus, och så somnade hon och sov till kvällen kom.

Innan solen gick ned, kom hela jaktföljet ridande. Många hjortar och rådjur hade blivit dödade, och man slängde deras stackars döda kroppar i en stor hög framför dörren till hallen. Inomhus hade svenner och drängar gjort allt i ordning till festmåltiden. Ett stort bord var framsatt i hallen, och där glänste vinkannor och dryckesbägare. Elden slog flammor och gnistor i spisen, och då alla hade tagit plats vid bordet, sprang kökssvennerna med fat fulla av stekta vildsvinshuvuden, hjortryggar och skogsfågel, medan andra fyllde bägarna, så fort de blivit tömda. Och det gick raskt. Den ena tunnan vin efter den andra blev öppnad, och under tiden skrek och skrattade de alla så högt, att Jolanta darrade som ett asplöv. Hon såg sig omkring på alla dessa vilda kämpar, och hon kunde inte låta bli att tycka, att de alla var lika vilddjur. Somliga liknade rävar, andra lokatter och andra hade ansikten, som påminde om hungriga vargar. Till slut kastade hon en förstulen blick på sin brudgum. Ja, han liknade en björn. Han var en björn. Nu visste hon det. Fram på natten raglade

alla dessa vilda sällar³ bort, och hon blev åter ensam med skogarnas furste. Liksom förra natten bad han henne sätta sig att vila vid den nedbrända elden, medan han gick bort för att iföra sig sin vardagsdräkt, men denna gång väntade hon inte, till dess han kom åter, med att falla som död till golvet. Hon lade sig genast mitt på golvet i den stora hallen, rak och stel som en bild på en sarkofag, med hopknäppta händer. En stund efter kände hon, hur golvet skakade, dörren flög upp, och in kom björnen. Hon märkte, att han stannade som förvånad, då han fick se henne ligga framför sig som en död, men strax därpå började hans vilda jakt, denna natten ännu mera rasande än den förra. Under höga tjut for han fram och åter på golvet, krafsade på henne med sina stora labbar och vände henne som ett bylte med sitt våta tryne. Därefter störtade han ut i skogen för att återkomma ännu vildare.

Jolanta undrade, att hon inte dog riktigt av ångest och smärta, men hon höll i med att inte ge minsta livstecken ifrån sig. Det gällde ju livet! — Då solen kastade sina första strålar i hallen, försvann björnen, och liksom förra natten kastade hon sig på bänken vid spisen och föll genast i sömn. Då hennes brudgum väckte henne, tycktes han inte alls komma ihåg nattens händelser, och det underliga var, att varje natt trodde björnen åter, att hon var död. Det var,

³ sälle = ung, bråkig man

som om han alldeles skulle ha glömt, att han nyss sett henne livslevande.

Men ni kan nog tänka er, vilket förskräckligt liv den arma Jolanta förde!

Visserligen sov hon nästan hela dagen, medan skogsfursten och hans kämpar voro på jakt, men med fasa såg hon solen försvinna varje kväll, ty varje natt var en kamp för att rädda livet.

Ofta såg hon sig om i den stora, allvarsamma skogen och undrade, om hon skulle kunna finna en stig, på vilken hon kunde springa bort, men hon vågade inte försöket. Skogen var så vild och ogenomtränglig, och om hon mötte jägarskaran därute, ja, då skulle det vara slut med henne. Sommaren gick och hösten kom. Inga lövträd vissnade, ty hela skogen bestod av idel furor och granar, men Jolanta kände det på luften, som började bli isande kall, och på stormen, som rasade genom skogstopparna. En dag satt hon utanför dörren i det bleka solskenet. På handen hade hon en falk, som skogsfursten gett henne. Den hade band om benet och fick inte flyga högre, än bandet räckte. Dess gula ögon sågo så ledsna ut, och som en stackars fånge satt den på Jolantas hand. Plötsligt höjde hon sig emot den och viskade:

— Jag ger dig din frihet! Du får flyga bort och aldrig mera komma åter, om du blott först flyger till min bror, där han vistas i kungens läger. Du skall igenkänna hans tält på fanan, som

fladdrar däröver: en vit fana med tre gyllene stjärnor. Då skall du säga honom, att han får skynda till min hjälp, ty nu kan jag inte uthärda längre. Har du förstått mig? Falken böjde huvudet och slog med vingarna, och då lossade Jolanta bandet och lät den flyga högt mot höstens himmel. Ett ögonblick efter hade den försvunnit. — —

I kungens läger stod Astolf i sitt tält och spejade ut över landet. Han tänkte just på sin lilla syster och undrade, hur det hade gått henne, då han såg falken komma flygande. Den strök så fort igenom luften, som om den kom med ilbud, och dalade ned på Astolfs skuldror. Då böjde den näbbet emot hans öra och tycktes vilja tala till honom, men den förblev stum som en fågel.

— Vad vill du mig? Vad har du att förkunna mig? frågade Astolf och såg förundrad på falken, men då den blott flaxade sakta med vingarna och öppnade näbbet utan ord, miste Astolf tålmodet. Kan du inte tala, och har du intet att säga mig, så låter jag den fågeln flyga! sade han och slog ut med handen, och falken måste flyga bort med oförrättat ärende.

Jolanta väntade i många, långa dagar, men då intet bud från hennes bror hördes av, tänkte hon, att falken nog hade flugit sin egen väg och svikit sitt löfte.

Men med varje dag blev hon tunnare och vitare. Hon tänkte, att hon snart skulle dö, om inte hjälpen kom.

Då hände det en dag, när hon gick igenom det halvvisna gräset i skogen, att en orm gled förbi hennes fötter. Hon tog upp en käpp för att döda den, men i samma ögonblick fick hon en tanke.

— Du skall få leva, du stackars kräk, sade hon till ormen, om du lovar mig att skynda över berg och kullar, till dess du har nått kungens läger. Där skall du säga till min bror, att nu är det tid, att han skyndar till min hjälp. Du skall känna igen honom på hans sköldemärke. I det står tre rosor och tre svärd, och i hjälmen bär han tre vita fjädrar. Ormen ringlade sig för Jolantas fötter, som för att säga henne tack, och i nästa ögonblick gled den bort genom buskar och snår.

Astolf satt vid dörröppningen i sitt tält, då han fick öga på ormen, som kom ringlande, men han förstod genast, att den inte ville göra honom något ont. Den kröp fram för hans fötter, lyfte huvudet och tycktes vilja anförtro honom en hemlighet.

— Vad vill du mig, du underliga varelse? frågade han, medan ormen reste sig på stjärten och visade sin spetsiga tunga. Men då den inte kunde tala, sparkade Astolf till den.

— Inte har jag tid med att gissa gåtor! sade han förargad, och ormen skyndade bort.

Men han började bli underlig till mods. Varför kom dessa djur till honom, som om de var skickade med bud, och vad var det de ämnade berätta honom?

Emellertid satt Jolanta uppe i den ensamma skogen och väntade. Dagar och veckor gick, men ingenting avbröt hennes svåra ångestfulla liv. För varje dygn, som förflöt, tycktes det henne, som om björnen tilltog i vildhet och styrka, medan hon själv kände sig allt mer och mer kraftlös. Säkert skulle en natt komma, då hon inte längre orkade med att ligga som död på golvet, och då skulle vilddjuret äta upp henne i ett nafs. Hon kände redan sig själv krossad sönder mellan dess väldiga käkar.

Då hände det en dag på senhösten, när hon satt utanför sin boning under de höga furorna, att hennes brudgum kom störtande förbi, följd av hela jägarskaran. Framför dem ilade ett ungt rådjur med långa språng för att rädda sig undan deras pilar, och då det såg Jolanta, skyndade det till henne och gömde sig bak hennes långa mantel. Jägarna hade ej märkt, var det tog vägen, utan fortsatte jakten djupt in i skogen. Då de hade försvunnit, öppnade Jolanta sin kappa. Djuret såg upp emot henne med ängsliga ögon, och dess hjärta klappade häftigt. Hon strök dess fina hals, och så sade hon sakta:

— Nu har jag räddat dig undan döden, nu må du också hjälpa mig, du lätta, snabbfotade djur. Spring nu, allt du förmår, spring bort till kungens läger och stanna inte förr än du kommer till min brors tält. Du skall genast känna honom på ögonen. Ingen i världen har så goda ögon som han. Säg till honom, att han kommer, kommer

fort, fort, fort, och räddar mig från döden. Har du förstått mig?

Djuret lade sitt huvud smeksamt emot hennes hand och såg upp emot henne med sina kloka, sorgsna ögon, och så satte det i väg med långa språng och hade snart försvunnit i skogen.

Emot solnedgången stod Astolf utanför ingången till sitt tält, då han såg rådjuret komma ilande, lätt som en tanke, över buskar och snår, tills det störtade för hans fötter. Det såg upp emot honom med sina stora, undrande ögon, tryckte sitt huvud emot hans hand och tycktes vilja anförtro honom något, det hade på hjärtat.

— Vad vill du mig? frågade han undrande, medan djuret alltjämt rörde på huvudet och stampade med fötterna. Vad i all världen har du att säga mig? Men djuret kunde ju inte tala, och efter en stund sade Astolf sorgset: Jag förstår dig inte. Vi två talar inte samma språk. Har någon skickat dig, så säg mig, vem det är? Men djuret såg blott på honom med sorgsna ögon och skyndade därefter bort över slätten.

Åter satt Jolanta väntande i den mörka skogen. Dagarna hade nu blivit så korta, att hon tidigt fick dra sig inomhus, och medan hon satt ensam i den stora salen, väntande de vilda jägarnas återkomst, såg hon sig ängsligt omkring på huvudena av alla de dräpta djuren, varmed salsväggarna var prydda. Hon tyckte, att de alla betraktade henne med dyster uppsyn, som om de skulle säga:

— Vänta! Snart blir det din tur. Han kommer att döda dig.

Så en klar höstmorgon stod Jolanta ute i skogen. Jägarskaran hade redan tågat bort, men den natten hade björnen varit förfärlig. Den hade rutit som rasande och hade slängt henne omkring på golvet, så att hon hade blodiga märken på armarna.

Nu kände hon, att hon inte förmådde stå emot längre. Hon darrade i alla leder och kunde knappast röra fötterna.

Då lyfte hon sina armar mot himlen och ropade så högt hon förmådde:

— Astolf! Astolf! Astolf! Kom till min hjälp! Jag förgås! och så föll hon avsvimmad ned i det vissna gräset.

Men just då var en festmåltid i kungens tält på lägerplatsen. Alla riddare satt på långa bänkar, och dryckeshornen gick flitigt från man till man. Bland kämparna var också Astolf. Han skrattade och sjöng glatt och frimodigt. Men plötsligt bleknade han, och i det han vände sig till sin granne, sade han häftigt:

— Varför slog du mig på skuldran?

— Du drömmer! svarade den andre. Ingen har rört dig.

Efter en stund vände Astolf hastigt på huvudet. Det tycktes honom, som om någon hade tagit honom om halsen med båda händerna. Han blev alldeles tyst och satte

bägaren hårt ifrån sig på bordet. Men plötsligt sprang han upp.

— Ja! ja! jag kommer! ropade han högt. Nu hade han tydligen hört Jolantas röst, som kallade honom i stor ångest.

— Han har blivit galen! sade hans kamrater och såg efter honom, där han skyndade ur salen.

I nästa ögonblick stod han i stallet och sadlade sin häst. Så svingade han sig i sadeln, och i väg bar det. Fortare än falken kan flyga, än ormen kan ringla sig, fortare än ett rådjur springer genom skogen, flög han på sin häst över berg och backar, till dess han nådde sin fars slott vid havet. Det dundrade i bryggan, då han red däröver och in på slottsgården. Där stannade han hästen och frågade med hög röst:

— Var är Jolanta?

Solen gick just ned. Som en blodig sköld dök den i vågorna vid horisonten. Havet var kolsvart, och böljorna stormade kalla under den flammande himlen.

Astolf steg inte av hästen. Så snart han fått veta, att Jolanta inte längre fanns här men långt borta i vildskogen på de höga bergen i skogsfurstens palats, vände han hästen och red emot natten upp emot höjderna.

Det blev småningom becksvalt omkring honom. Natten var kall, och det blåste upp till storm ifrån havet. Endast med möda kunde han finna vägen fram bland klippor och stenar, och beständigt tätare slöt sig skogen omkring honom.

Då hörde han plötsligt ett gräsligt tjutande, och ut ifrån det tätaste snåret kom två magra vargar rusande. Deras ögon lyste i mörkret, och tungorna hängde ur gapet på dem. Med raseri kastade de sig över hästen för att sönderriva den. Men Astolf drog sitt svärd och efter en kort men rasande kamp hade han dödat dem båda. Han sporrade sin häst och skyndade vidare, men nu var det, som om hela skogen hade fått liv. Från alla sidor kom hemska vilddjur störtande: rävar med ilskna ögon och vassa tänder, lodjur med öppna gap och med tofsar, lysande som flammor på öronen. Uthungrade vargar och små tjocka, hetsiga björnar, alla rusade de emot Astolf för att döda honom och hans ståtliga häst.

Han stred som en kämpe emot dem alla, svängde sitt spjut och högg med sitt svärd, kastande sig från den ena sidan av hästen till den andra.

Till slut hade han dödat så många av vilddjuren, att de återstående tog till flykten med höga tjut, och nu red han ensam och oförfärad sin väg vidare.

I skogen var nattmörkt, och endast de höga furukronorna susade som ett stort böljande hav. Då såg han högt uppe bland träden ett ljus skina som en stjärna, och ju närmare han kom, desto starkare lyste det. Slutligen förstod han, att det måtte komma från någon eld, som brann inomhus, och strax efter befann han sig utanför skogsfurstens hem.

Han höll in hästen och lyssnade. — Intet hördes, allt föreföll som övergivet och dött, men se! Plötsligt kom en jättebjörn farande ut från huset. Astolf hade aldrig förr sett någon så ohyggligt stor. Med tung, vaggande gång kom den ned för trappan och rusade ut i skogen. Tungan hängde ur det röda gapet, ögonen tycktes spruta eld, och så vrålade den så vilt och ohyggligt, som om den skulle ha varit genomborrad av dödande pilar.

Nu fick den öga på Astolf. Den reste sig på bakbenen och kom emot honom med öppen famn, färdig att krama sönder honom. Då satte Astolf sig fast i sadeln, och nu började en kamp på liv och död. Björnen hade jättekrafter och nådde upp över hästens rygg.

Astolf var redan utmattad av striden med alla vilddjuren i skogen, men han förstod, att nu gällde det på allvar.

Beständigt förstod björnen att värja sig för Astolfs svärdshugg och lansstötar. Den bet i hästens sida, så att blodet strömmade ut, och djuret höll på att störta av smärta. Men nu svängde Astolf lansen av all makt och jagade den tvärs igenom björnens kropp. Den uppgav ännu ett förfärligt vrålade och tumlade därefter död till jorden.

Då hoppade Astolf ned från hästen och gick över det döda djuret in i skogspalatset. Han öppnade dörren till hallen. En stor eld flämtade ännu i den öppna spisen, och från väggarna

stirrade de många huvudena av de dödade djuren ned på honom. Men ingen levande varelse syntes till. — Dock — plötsligt fick han se någon ligga på golvet.

En liten fin skepnad låg utsträckt på ryggen med hopknäppta händer som en bild på en grav. Astolf skyndade dit och knäböjde vid dess sida.

Det var ju Jolanta! Hans egen älskade lilla syster!

Hon låg så stilla, som om hon varit död, och hennes ansikte var så kritvitt, att Astolf verkligen trodde, att hon inte mera var levande. — Men nu såg han, att hennes ögonlock darrade sakta, och han tryckte hennes ena hand till sina läppar.

Han kände då genast, att denna hand var mjuk och varm. Men hon rörde sig inte. Hon tänkte, att det var björnen, som återvänt från skogen och åter hade nalkats henne. Då viskade Astolf sakta:

— Jolanta!

En rysning genomför hela hennes kropp. Denna röst kände hon alltför väl, och långsamt öppnade hon ögonen. Då fick hon se sin älskade bror, där han knäböjde vid hennes sida och log mot henne.

Hon slog båda armarna om hans hals och grät vid hans bröst.

Men plötsligt kom hon ihåg sin förskräcklige herre och hon ropade:

— Skynda dig, fly, ty annars kommer björnen och dräper dig!

Astolf talade då om för henne, att björnen låg dödad utanför i skogen, och så bar han henne på sina armar och lyfte henne på hästen och slog sin kappa omkring henne, och så började de återfärden. Det gick fot för fot över stenar och klippor ned igenom den dystra furuskogen.

Solen började titta fram med bleka strålar, och då de kom ned på slätten, låg havet som en oändlig silvervit yta framför dem.

— Ser du, Jolanta! Nu har vi hunnit till havet! sade Astolf och öppnade kappan, men Jolanta sov med huvudet emot hans hjärta. En stund därefter red de över vindbryggan in på slottsgården. Solen sken rosenröd på de röda slottsmurarna, då Astolf åter öppnade sin kappa och sade:

— Nu, Jolanta, nu är vi hemma!

Då vaknade hon, gnuggade ögonen och log. Men Astolf lyfte henne från hästen, och hand i hand gick de upp i slottstornet, och där stod de lyckliga och såg ut över havet, emot världens ände.

